

Szyk zdania, czyli jak poukładać wyrazy

Szyk zdania oznacza kolejność słów w zdaniu. Zdanie w języku niemieckim – zgodnie z powiedzeniem *Ordnung muss sein* – jest bardzo poukładane, każde słowo ma swoje miejsce.

Centralnym punktem zdania oznajmującego jest
orzeczenie
czyli czasownik,
który zawsze musi znajdować się
na drugim miejscu.

Jak widać w poniższych przykładach, **podmiot** może stać **zaraz przed lub bezpośrednio po orzeczeniu.**

Jeśli podmiot znajduje się po orzeczeniu, inna część zdania, najczęściej **określenie czasu** (kiedy? o której godzinie?) musi zostać przesunięta na początek zdania.

1	2	3	4
Ich	schreibe	jetzt	eine SMS.
Jetzt	schreibe	ich	eine SMS.
Eine SMS	schreibe	ich	jetzt.

Co ważne, jeden element zdania to nie musi być jeden wyraz! Ani nawet krótkie wyrażenie! W przypadku określeń czasu, miejsca, sposobu wykonywania czynności koniec jest tam, gdzie jest koniec opisu jednego punktu lub zakresu czasu, przestrzeni, jednego sposobu.

Przyjrzyjcie się zdaniom i zobaczcie, jak długie lub krótkie może być określenie czasu, które z gramatycznego punktu widzenia jest pojedynczym elementem zdania! **Orzeczenie** stoi na drugim miejscu, po **każdym z nich!**

Vom zehnten bis zum einundzwanzigsten Februar neunzehnhundertzweiundachtzig **war** es kalt.

Gestern **war** es kalt.

So wie immer am Sonntag **war** es kalt.

Gleich nach der Trauung **war** es kalt.

Przy okazji zapamiętajcie także, że **określenie miejsca** (czyli informacja o tym, gdzie? dokąd? skąd?) ma tendencję do przesuwania się na koniec zdania.

Przeanalizujcie podany przykład:

Ich	verreise	im Mai	mit meiner Familie	ans Meer.
Im Mai	verreise	ich	mit meiner Familie	ans Meer.
Mit meiner Familie	verreise	ich	im Mai	ans Meer.

Kiedy zdanie zawiera orzeczenie, które składa się z więcej niż jednego czasownika, wtedy na drugim miejscu stoi tylko jeden z jego elementów – ten odmieniony. Pozostałe elementy orzeczenia (zwykle jeden lub dwa) łądzą na końcu zdania.

1	2	3	4	5
Ich	muss	gleich	eine SMS	schreiben.
Gleich	muss	ich	eine SMS	schreiben.
Eine SMS	muss	ich	gleich	schreiben.

Ćwiczenie 20.

Z podanych wyrażen ułóż zdania oznajmujące, pamiętając o zachowaniu reguł, jakimi rządzi się język niemiecki. Zaczynij od podmiotu.

1. machen * wir * keinen Urlaub * in diesem Jahr
_____.
2. habe * ich * in zwei Tagen * ein wichtiges Treffen * in Kraków
_____.
3. nach der Arbeit * sofort * nach Hause * er *geht *
_____.

4. am Himmel * es * gibt * am Nachmittag * einen Regenbogen
_____ .
5. der Salat * seit gestern * steht * in dem Kühlschrank
_____ .
6. mir * helfen * Lucas * unbedingt * will * bei dem Umzug.
_____ .
7. dürfen * Alkohol * keinen * trinken * Kinder
_____ .

Ćwiczenie 21.

Przekształć zdania według wzoru podanego w tabeli. Zbuduj wszystkie możliwe szyki.

1. Mein Mann kauft immer die teuersten Zigaretten.

_____ .

2. Ich muss mir unbedingt ein neues Kleid besorgen.

_____ .

3. Kein Mensch mag am Wochenende arbeiten.

_____ .

4. Am liebsten spaziere ich im Park.

_____ .